

КОМІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СПІВТОВАРИСТВ

Брюссель, 11.04.2007
СОМ(2007) 160 остаточний варіант

ПОВІДОМЛЕННЯ КОМІСІЇ ДЛЯ РАДИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ

**СИНЕРГІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ – НОВА ПРОПОЗИЦІЯ
РЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА**

ПОВІДОМЛЕННЯ КОМІСІЇ ДЛЯ РАДИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ

СИНЕРГІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ – НОВА ПРОПОЗИЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

1. Вступ – НЕОБХІДНІСТЬ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

1-го січня 2007 р. дві причорноморські країни, Болгарія та Румунія, приєдналися до Європейського Союзу. Як ніколи раніше, добробут, стабільність та безпека наших чорноморських сусідів стала справою першочергової уваги ЄС.

Чорноморський регіон¹ являє собою особливий географічний простір, багатий на природні ресурси, що займає стратегічне положення, з'єднуючи Європу, Центральну Азію та Близький Схід. Маючи значну кількість населення, регіон стикається з низкою можливостей та викликів для своїх громадян. Зазначений регіон є ринком, що розширюється, і має великий потенціал розвитку, а також є важливим вузлом, через який проходять енергетичні та транспортні потоки. Проте, цей регіон є також і регіоном з невирішеними «замороженими» конфліктами, з багатьма екологічними проблемами та недостатнім контролем на кордонах, що сприяє незаконній міграції та організованій злочинності. Попри значні позитивні події, що відбулись в останні роки, серед різних країн регіону і дотепер зберігається різниця в темпах здійснення економічних реформ та якості державного управління. Динамічний відгук на виклики у регіональному масштабі зможе значною мірою сприяти вигодам громадян зацікавлених країн, а також сприяти загальному добробуту, стабільності та безпеці в Європі.

Європейський Союз уже зробив значні зусилля, спрямовані на стимулювання демократичних та економічних реформ, забезпечення стабільності та підтримки розвитку в Чорноморській зоні шляхом широкомасштабних програм співробітництва. Безпосереднє відношення до них мають три програми ЄС: передвступний процес у випадку з Туреччиною, Європейська політика сусідства (п'ять східних партнерів ЄПС також беруть активну участь у Чорноморському співробітництві) та Стратегічне партнерство з Російською Федерацією. Крім того, ЄК зробила свій внесок до широкого загалу галузевих ініціатив регіонального значення (Дивись Додаток I).

У Чорноморській зоні існують значні можливості та виклики, що потребують скоординованих зусиль на регіональному рівні. Це стосується таких ключових галузей як енергетика, транспорт, довкілля, переміщення та безпека. Підсилення регіонального співробітництва не передбачає безпосереднього вирішення застарілих конфліктів в регіоні, але воно зможе сприяти більшій взаємній довірі та, у більш віддаленій перспективі допоможе усунути деякі з перепон на цьому шляху. Беручи до уваги злиття культур у Чорноморській зоні, зростаюча регіональна співпраця могла би також позитивно вплинути і на самий регіон.

Таким чином, настав слушний момент для активнішої участі Європейського Союзу у подальшому визначенні пріоритетів і механізмів співробітництва на регіональному рівні.

¹ В Чорноморську зону (Дивись карту в Додатку II) входять Греція, Болгарія, Румунія і Молдова на заході, Україна і Росія на півночі, Грузія, Вірменія і Азербайджан на сході та Туреччина на півдні. Хоча Вірменія, Азербайджан, Молдова та Греція не є прибережними країнами, історія, наближеність та тісні зв'язки роблять їх природними гравцями в цьому регіоні.

У цьому Повідомленні Комісія висуває Синергію Чорноморського Регіону як нову ініціативу регіонального співробітництва ЄС.

2. ХАРАКТЕРНІ РИСИ СИНЕРГІЇ ЧОРНОМОРЬСЬКОГО РЕГІОНУ

Комісія не має на меті пропонувати незалежну чорноморську стратегію, оскільки широка політика ЄС по відношенню до цього регіону вже сформульована в передвступній стратегії по відношенню до Туреччини, ЄПС та стратегічному партнерстві з Росією. Подальший розвиток та значною мірою двостороннє втілення цих підходів і надалі визначатимуть структуру стратегії.

Існує потреба в ініціативі, що доповнить ці підходи та зосередить політичну увагу на регіональному рівні, а також надасть новий імпульс поточним процесам співробітництва. Головне завдання Синергії Чорноморського Регіону полягатиме, таким чином, у розвитку співробітництва в межах Чорноморського регіону, а також між регіоном в цілому та Європейським Союзом.

Ця повністю прозора та масштабна ініціатива будується на засадах спільних інтересів ЄС та Чорноморського регіону і враховує результати консультацій з усіма чорноморськими країнами. Вона також підсилить синергії та використає досвід існуючих регіональних ініціатив, що єднають Чорноморський регіон з ЄС, такі як Процес співробітництва на Дунаї.²

Синергія Чорноморського Регіону розроблялася як гнучка структура, що має на меті забезпечити більшу згуртованість та управління політичними процесами. В ході оцінки корисності підтримки Спільнотою конкретних ініціатив, ключовим критерієм повинна бути активна участь у них безпосередньо зацікавлених країн та регіональних інституцій, у тому числі, через механізм фінансування.

Розмах діяльності може виходити за межі регіону як такого, оскільки багато заходів лишаються дуже пов'язаними з сусідніми регіонами, в основному з Каспійським морем, Центральною Азією та Південно-Східною Європою. Між заходами у Чорноморському регіоні та стратегією ЄС щодо Центральної Азії передбачається тісний зв'язок. Таким чином, чорноморське співробітництво буде включати значні міжрегіональні аспекти. Воно також братиме до уваги інші програми регіонального співробітництва за підтримки міжнародних організацій та третіх країн.³

3. ГОЛОВНІ НАПРЯМКИ СПІВПРАЦІ

З самого початку Синергію Чорноморського Регіону буде спрямовано на ті проблемні питання та сфери співробітництва, які відображують загальні пріоритети, і в яких присутність та підтримка ЄС уже є значними. Отже, у цьому Повідомленні сформульовано низку коротко- та середньострокових завдань, що відносяться до цих сфер.⁴

² Ініціативу розроблено Австрією, Румунією, Європейською Комісією та Пактом про Стабільність задля розширення та поглиблення співробітництва на Дунаї та придання йому чітких політичних та економічних вимірів.

³ Подібно до програм ООН, ОБСЄ, ОЕСР та Ради Європи або Чорноморський фонд регіонального співробітництва GMF (Фонд Германа Маршалла) у Сполучених Штатах.

⁴ Конкретні завдання по Главах 3 та 4 подано курсивом.

3.1. Демократія, повага до прав людини та належне урядування

Радою Європи та ОБСЄ встановлено стандарти щодо прав людини та демократії, що поширюються на всі чорноморські країни. Зусилля ЄС за цими напрямками зазвичай мають двосторонній характер. Незважаючи на це, заходи, вжиті на регіональному рівні, можуть відігравати значну роль у підтримці національних заходів та у наданні їм нового імпульсу. Чорноморські регіональні організації останніми роками прийняли зобов'язання щодо розвитку ефективних демократичних інституцій, сприяння розвитку належного урядування та верховенства права. ЄС має *підтримувати ці регіональні ініціативи через розповсюдження досвіду у сфері підтримки та захисту прав людини та демократії, шляхом проведення програм навчання та обміну і заохочення регіонального діалогу з громадянським суспільством.*

3.2. Контроль за переміщенням та підвищення безпеки

Поліпшення співробітництва між органами управління кордоном та митними службами на регіональному рівні дозволить підвищити рівень безпеки та допоможе в боротьбі з організованою транскордонною злочинністю, як то торгівля людьми, зброєю та наркотиками, зробить свій внесок у запобігання та стримування незаконної міграції. Успішний досвід роботи Місії ЄС з прикордонної допомоги Молдові та Україні демонструє, що це також може сприяти вирішенню конфліктів.

Комісія незабаром представить Повідомлення щодо застосування Глобального підходу до міграції до своїх східних і південно-східних сусідів, зокрема нові ініціативи *щодо покращення управління міграцією і стримування нелегальної міграції.* Чорноморським регіоном пролягають важливі шляхи незаконної міграції, що робить регіональну співпрацю з цих проблем особливо доречною.

Комісія також заохочує країни регіону до розвитку подальшої практичної співпраці у протистоянні транскордонній злочинності взагалі, *направляючи досвід, набутий у ході реалізації інших подібних ініціатив у Південно-східній Європі і Балтійському регіоні.* Подальше поглиблення регіональної співпраці призведе до *поліпшення роботи національних правоохоронних органів, зокрема в боротьбі з корупцією і організованою злочинністю.* Гравці Чорноморського регіону *могли б з користю для себе далі розвивати провідний досвід, запроваджувати загальні стандарти щодо зберігання та обміну інформацією, створити системи раннього оповіщення щодо транскордонної злочинності та розвивати схеми навчання.* Ця діяльність може бути побудована з використанням досвіду діяльності регіональних центрів SECI⁵ та BBCIC⁶.

3.3. «Заморожені» конфлікти

Комісія відстоює *активнішу роль ЄС через збільшення його політичної участі в поточних заходах, спрямованих на вирішення конфліктів (Придністров'я, Абхазія, Південна Осетія і Нагорний Карабах), та запропонувала, щоб ЄС також розглянув шляхи посилення своєї участі, наприклад, у заходах з моніторингу.* Синергія Чорноморського Регіону могла б

⁵ Регіональний центр Східноєвропейської ініціативи із співробітництва у боротьбі з транскордонною злочинністю. Знаходиться в Бухаресті та об'єднує декілька чорноморських країн як членів або спостерігачів.

⁶ Чорноморський прикордонний координаційно-інформаційний центр. Розташований в Бургасі. Забезпечує інформацію про протиправну діяльність в чорноморському регіоні та підтримує обмін інформацією між службами берегової охорони.

забезпечити один засіб для поліпшення загальної ситуації шляхом розв'язання основних проблем, що стосуються урядування та недостатнього економічного розвитку, недостатності соціальної згуртованості, безпеки та стабільності. Особливу увагу слід приділити *підтримці заходів зі зміцнення довіри в зазначених регіонах*, включаючи програми *співробітництва, спеціально створені для згуртування роз'єднаних сторін*.

3.4. Енергетика

Чорноморський регіон являє собою зону видобутку і транспортування енергетичних ресурсів, відіграючи стратегічну роль з точки зору надійності постачання енергетичних ресурсів до ЄС. Він має величезний потенціал диверсифікації постачання енергії і є, таким чином, важливою складовою зовнішньої енергетичної стратегії ЄС. Надійна диверсифікація енергопостачання вигідна як нашим партнерам по регіону, так і ЄС.

Комісія продовжить посилювати зв'язки з виробниками енергії, країнами-транзитерами та споживачами на основі *діалогу з енергетичної безпеки*. Цей діалог забезпечить подальший поступ у *правовій та регуляторній гармонізації* через Бакинську ініціативу (Дивись Додаток I) та в рамках ЄПС та Енергетичного діалогу ЄС - Росія. Це буде відслідковуватись також через поширення, в належні терміни, Договору про енергетичну спільноту на Молдову, Туреччину та Україну, а також через Меморандуми про взаєморозуміння з Азербайджаном та Україною, УПС та торгові угоди, переговори щодо вступу до СОТ, а також - там де це доцільно - через інші двосторонні енергетичні угоди. Мається на меті *створення чіткої, прозорої та недискримінаційної основи* для вироблення, транспортування та транзиту енергії у відповідності до *acquis* ЄС.

ЄС також допомагає країнам даного регіону у *формуванні чіткішого уявлення щодо альтернативних джерел енергії, енергоефективності та енергозбереження*, що вивільнить значні енергоресурси.

Наразі ЄС тісно працює з регіональними партнерами у питаннях підвищення стабільності енергопостачання через *модернізацію існуючої та будівництво нової енергетичної інфраструктури*. В цьому контексті, за співпраці зі своїми партнерами, Комісія розробляє *новий транскаспійський - транчорноморський енергетичний коридор*. Цей коридор буде передбачати різні технічні варіанти додаткового експорту газу з Центральної Азії через Чорноморський регіон до ЄС. Крім того, зважаючи на дедалі більші обсяги транзиту нафти Чорним морем, через що зростає занепокоєння щодо безпеки та впливу на довкілля, ЄС особливо зацікавлений у *забезпеченні сталого та екологічно чистого нафтового виміру свого співробітництва в цьому регіоні*. Наразі вже розглядається кілька проектів транспорту нафти в обхід Босфорського проливу (Дивись Додаток I).

Отже, для досягнення вищевказаних цілей ЄС повинен заохотити *значні обсяги інвестицій*.

Нарешті, в середньостроковій перспективі та як запропоновано в недавньому Повідомленні щодо енергетичної політики для Європи⁷, Комісія проведе *вивчення можливості створення договірно-правової бази між ЄС та регіоном ЄПС*, що включає спільні інтереси надійності постачання, транзиту та попиту. Буде проведено *техніко-економічне дослідження доцільності*, яке визначить, чи необхідно розробляти таку

⁷ COM(2007) 1 final від 10.01.2007.

загальну правову базу, яка поширюватиметься на країни виробники, транзитери та споживачі.

3.5. Транспорт

Комісія повинна продовжувати активну *регіональну підтримку співпраці в галузі транспорту* задля *поліпшення ефективності, безпеки та надійності транспортного сполучення*. ЄС при цьому буде використовувати досвід всіх різноманітних ініціатив в галузі транспорту, що стосуються чорноморської зони. (Дивись Додаток І).

Своїм недавнім Повідомленням⁸ Комісія ініціювала дебати щодо шляхів зміцнення співробітництва в галузі транспорту та *раціоналізації різноманітної поточної діяльності у рамках співробітництва*. Потрібно продовжувати зусилля в контексті *розвитку транспортних осей між Європейським Союзом та сусідніми країнами, як визначено Групою високого рівня*. Існує потреба в тісному координуванні діяльності з поточними ініціативами, що має привести до *чіткого розділу праці або навіть до часткового злиття існуючих регулярних подій та структур*. Стратегія ТРАСЕКА до 2015 року буде і надалі слугувати важливим підґрунтям для розвитку регіонального транспорту.

Діалог з питань транспортної політики з метою регуляторного зближення залишатиметься головним завданням. Комісія має на меті *надавати допомогу у визначенні дій, які сприятимуть досягненню уніфікованого та узгодженого застосування належних інструментів і стандартів*. Конкуренція, можливості залучення транспортних потоків, підвищення надійності, безпеки, здатності до взаємодії та спільного функціонування стануть вирішальними факторами для окреслення планів на майбутнє. До *важливих цілей належить авіаційна безпека та розширення спільного авіа простору*. Беручи до уваги зростаючі потреби в транспортуванні вуглеводнів, *чільне місце в порядку денному займе питання безпеки морських перевезень*. Зокрема, *потрібно гармонізувати практичні рекомендації та процедури Паризького та Чорноморського Меморандумів про взаєморозуміння про Державний портовий контроль на найвищому рівні якості*. Комісія пропонує *повністю використовувати переваги каботажних морських перевезень та річкових перевезень, значною мірою по Дунаю*.

3.6. Довкілля

У цій сфері існує багато регіональних процесів, але вони втілюються повільнішими темпами, ніж передбачено. В Морській стратегії ЄС і запропонованій Директиві про Морську стратегію, прийняту ЄС в 2005⁹ році, визнається необхідність розв'язання проблем морської екології на регіональному рівні. Морська стратегія ЄС вимагатиме від країн-членів ЄС, що мають морський кордон регіонального значення, забезпечувати співпрацю зі всіма країнами регіону. Для цього країни-члени ЄС будуть заохочуватися працювати в рамках регіональних морів, включаючи Чорноморську комісію. (Дивись Додаток І) *Пріоритетне значення має вступ Спільноти до Конвенції про захист Чорного моря від забруднення*.

⁸ COM(2007) 32 final "Принципові положення щодо транспорту в Європі та сусідніх регіонах". Це Повідомлення, підготовлене на основі рекомендацій Групи високого рівня, окреслює перші кроки у напрямку тіснішої інтеграції транспортної системи ЄС з транспортними системами сусідніх країн.

⁹ COM(2005) 504 та COM(2005) 505 від 24 жовтня 2005.

Країнам Чорноморського регіону потрібно *посилити виконання багатосторонніх договорів та надати співпраці із захисту довкілля* в цьому регіоні *більш стратегічного характеру*. У цьому відношенні можна було б запозичити підхід Спеціального Проекту DABLAS до співпраці з питань покращення інвестування у "водні" проекти також і на вирішення інших регіональних проблем довкілля, як наприклад, охорона природи, поводження з відходами, промислове забруднення чи забруднення повітря, оскільки регіональний підхід приніс би дійсну користь. Комісії належить також *підтримувати діяльність на регіональному рівні по боротьбі із зміною клімату*, зокрема, *використовуючи спільне втілення Механізму чистого розвитку Кіотського протоколу* та заохочувати країни Чорноморського регіону до міжнародних обговорень щодо майбутніх дій. Можуть вивчатись інші механізми, такі як розвиток на довший період національних схем торгівлі квотами на викиди в регіоні.

3.7. Морська політика

Чорноморська синергія надає можливість для *діалогу з питань створення єдиної морської політики* Союзу, спрямованої на максимізацію сталого зростання та створення робочих місць у галузях, пов'язаних з морем, та в прибережних регіонах. Це буде включати побудову мережі осередків міжгалузевої співпраці у морському секторі між службами, промисловістю та науковими інституціями, а також *покращення співробітництва та інтеграції стосовно нагляду на морі*, маючи на меті забезпечення безпеки та надійності судноплавства та захист довкілля.

3.8. Рибальство

Чорне море є важливим риболовним регіоном, а більшість його запасів є транскордонними. Певна частина цих запасів перебуває у незадовільному стані й, *отже, на регіональному рівні мають бути вжиті заходи, які нададуть підтримку у їхньому відновленні*. ЄС має прагнути надавати підтримку сталому розвитку шляхом управління рибним промислом, проведення досліджень, збору даних та оцінки запасів в Чорноморському регіоні. *Необхідно вивчити нові шляхи забезпечення сталого та відповідального використання рибних ресурсів регіону*. Потрібно краще використовувати можливості Генеральної комісії з рибальства у Середземномор'ї, до мандату якої належить і Чорне море.

3.9. Торгівля

ЄС є важливим економічним та торговим партнером для чорноморських країн; важливим елементом наших відносин є зв'язки у рамках економічної кооперації та торговельні відносини на преференційній основі. Приєднання до СОТ усіх чорноморських країн та наші переговори щодо угод, які змінять УПС з Росією та Україною, будуть важливим кроком до лібералізації торгівлі в регіоні; *ЄС продовжуватиме надавати підтримку цьому процесу*.

Втілення торговельних та економічних положень Планів дій ЄПС, зокрема подальші реформи з метою переведення економіки на ринкові рейки, та поступове наближення регуляторного законодавства та процедур до *acquis* ЄС, що стосується торгівлі, продовжуватиме відігравати важливу роль у сприянні регіональній торгівлі та інтеграції.

Чорноморські регіональні організації співробітництва висунули декілька ініціатив щодо розвитку зон вільної торгівлі. В принципі, ЄС вітає кроки, що сприяють справжній лібералізації торгівлі, якщо вони сумісні з режимом багатосторонньої торгівлі та

відображають існуючі угоди між ЄК і зацікавленими країнами. Будь-яка ініціатива повинна враховувати те, що країни-члени ЄС та країни, пов'язані з загальною комерційною політикою ЄС митним союзом, не можуть поодиночі брати участь у регіональних схемах вільної торгівлі.

3.10. Дослідницькі та освітні мережі

Комісія має намір *стимулювати взаємозв'язок усіх країн зони в рамках пан-Європейської дослідницької наукової мережі GEANT.*

Існує взаємна зацікавленість у *впровадженні високошвидкісного зв'язку між дослідницькими та освітніми спільнотами та у просуванні правої та регуляторної гармонізації структур цих країн зі структурою ЄС.* Це потребуватиме створення незалежних та ефективних регуляторних органів. Крім того, існує потреба у наданні підтримки розгортанню широкосмугової інфраструктури та впровадження он-лайн послуг в галузі електронного уряду, електронного бізнесу, електронної охорони здоров'я та використанні інформаційних та комунікаційних технологій у сфері освіти та наукових досліджень.

Програма Tempus слугуватиме корисним інструментом для створення проектів співробітництва між університетами ЄС та Чорноморського регіону, приділяючи увагу головним чином реформі вищої освіти.

3.11. Наука і техніка

Комісія має намір підтримувати діалог стосовно політики з питань розбудови потенціалу та науки і техніки з чорноморськими країнами, зокрема з використанням інструментів, запроваджених 7-ою Рамковою дослідницькою програмою (FP7). Вона забезпечить *включення до робочих програм FP7 дослідницької діяльності та тематики, що становить взаємний інтерес, і підтримуватиме синергію між діяльністю, що фінансується у рамках FP7 та інших фінансових інструментів ЄК.*

3.12. Зайнятість та соціальні питання

Країни-партнери Чорноморського регіону стикаються з подібними викликами, такими як високий рівень безробіття, широко розповсюджена тіньова економіка, а також проблемами, пов'язаними з підвищенням стандартів щодо праці, таких як соціальний діалог, соціальний захист та гендерна рівність. Боротьба з бідністю та соціальною ізоляцією підкреслюється в кількох Планах Дій ЄПС. Краща інтеграція етнічних меншин та боротьба проти дискримінації є ключовими питаннями соціального примирення в багатьох чорноморських країнах-партнерах. Співпраця на національному рівні з цих питань може «створити додану вартість», особливо коли мова іде про *обмін інформацією та провідним практичним досвідом, а також ініціативи з інформованості громадян, включаючи програми тренінгу для відповідних чиновників, соціальних партнерів та організацій громадянського суспільства.* ЄС слід підтримувати цю діяльність через відповідні програми технічної допомоги.

3.13. Регіональний розвиток

Із вступом Болгарії та Румунії, країни що мають вихід до Чорного моря, вперше отримали доступ до фондів Регіональної політики Європейського Союзу. Програми Регіональної політики в цих двох країнах-членах допоможуть поліпшити конкурентоспроможність

їхніх приморських регіонів і зокрема екологічну ситуацію, зосередивши увагу на Лісабонській та Готенбурзькій програмах. Досвід, набутий за цими програмами, можна буде поширити серед усіх країн Чорноморського регіону через програми співпраці, про які йтиметься в Розділі 4.

4. ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА РОЛЬ МІСЦЕВИХ ГРАВЦІВ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Комісія запровадила програму Чорноморського транскордонного співробітництва в рамках Інструменту європейського сусідства та партнерства (ІЕСП). Ця "програма морського басейну" спрямована на *підтримку громадянського суспільства та співпраці на місцевому рівні* в прибережних регіонах Чорного моря. Управління цією програмою буде здійснюватися в регіоні на місцевому рівні, причому за її втілення партнери нестимуть спільну відповідальність.

Ця програма сприяє *подальшому розвитку контактів між чорноморськими містами і спільнотами, університетами, осередками культури та організаціями громадянського суспільства, включаючи організації споживачів*. Це може відіграти особливо значну роль у зонах конфліктів, де гравці громадянського суспільства є особливо корисними для розвитку співпраці з місцевими жителями та серед місцевих жителів.

Крім цього, плануються нові програми транскордонної співпраці між Болгарією та Румунією (фінансування з Фонду розвитку європейських регіонів) та між Болгарією та Туреччиною (фінансованою у рамках Передвступного інструмента). Ці програми передбачатимуть заходи на морі та у приморській місцевості, спрямовані на подальший розвиток зв'язків та співпраці на західному узбережжі Чорного моря.

5. ПОСИЛЕННЯ ЄПС

П'ять країн чорноморського регіону є партнерами за ЄПС. Посилення Європейської політики сусідства, включаючи побудову в ЄПС тематичного виміру та поступове розроблення глибоких та всеохоплюючих Угод про вільну торгівлю збагатять чорноморське співробітництво. Розвитку регіональних контактів може сприяти усунення перешкод до законних поїздок, нова схема стипендій в рамках Вікна зовнішнього співробітництва програми Erasmus Mundus, а також розширене співробітництво між університетами. Інвестиційний фонд сусідства, запропонований для країн-учасниць Планів дій ЄПС, зможе сприяти підготовці та спільному фінансуванню інвестицій в інфраструктуру, зокрема у таких сферах, як енергетика, транспорт та довкілля, у тісній співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, зокрема, з ЄІБ та ЄБРР.

6. РОЛЬ РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Комісія не пропонує створювати нові інституції або бюрократичні структури. Чорноморські країни залишатимуться головними партнерами ЄС як у двосторонніх структурах, так і в ході обговорень на регіональному рівні. Комісія і надалі спрямовуватиме основну свою активність через створені галузеві програми, управління якими здійснюється Комісією.

Проте, ЄС слід бути готовим до підсилення контактів з регіональними організаціями. Чорноморська регіональна ініціатива ЄС спрямована на застосування комплексного підходу, що охоплює всі країни регіону; таким чином широке коло членів Організації чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС)¹⁰ і той факт, що Росія і Туреччина

¹⁰ ОЧЕС була заснована в 1992 році і перетворена на міжнародну організацію в 1999 р.. На початку займалася питаннями економічної співпраці, але поступово коло її діяльності було розширене. До неї входять всі чорноморські країни перелічені у виносці 1, а також Албанія та Сербія.

є її співзасновниками, є вирішальною перевагою та може значно вплинути на успіх Чорноморської Синергії.

Зв'язки між ЄС та ОЧЕС слугуватимуть у першу чергу діалогу на регіональному рівні. Він може включати в себе зустрічі високопосадовців для кращої координації конкретних проектів.

Політична спрямованість Чорноморської Синергії ЄС та її висвітлення будуть забезпечені у рамках організаційної політичної події високого рівня. Якщо по досягненні відчутного поступу партнери Чорноморської Синергії приймуть відповідне рішення, то можуть скликатися регулярні галузеві наради за участю країн ЄС та ОЧЕС. Зустрічі між ЄС та партнерами ЄПС з Чорноморського регіону можуть бути організовані паралельно з цими зустрічами, створюючи можливість проведення консультацій з питань, пов'язаних з ЄПС. Чорноморська Синергія також використовуватиме корисні контакти, які вже існують між Європейським парламентом та Парламентською асамблеєю ОЧЕС.

Наразі сім країн-членів ЄС мають в ОЧЕС статус спостерігача¹¹. У відповідь на ініціативу ОЧЕС Комісія має намір також отримати статус спостерігача та підтримувати заявки країн-членів ЄС на отримання такого статусу.

У той самий час Комісія залишатиметься відкритою для всіх належних можливостей співпраці, що можуть надаватись іншими регіональними органами та ініціативами. Чорноморський форум¹², що зосереджується на регіональному партнерстві та мережах, може бути особливо корисним на неурядовому рівні та рівні громадянського суспільства.

7. ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА

Як загальний принцип пропонується застосувати спільне фінансування. Якщо доцільно, фінансова підтримка Спільноти може надаватись у рамках національних, регіональних та транскордонних програм ЄПС, інших інструментів зовнішньої допомоги та - для країн-членів ЄС - з Європейського фонду регіонального розвитку. Більша гнучкість нових інструментів фінансування ЄС повинна сприяти фінансуванню ініціатив регіонального співробітництва.

Регіональна діяльність ЄБРР та ЄІБ, а також Чорноморського банку торгівлі та розвитку¹³ вже набула значного масштабу, а Чорноморська Синергія зможе запропонувати нові можливості, включаючи розвиток механізмів спільного фінансування, використання досвіду, набутого за схемами, подібними до програм партнерства Північного виміру.

8. ВИСНОВОК

Чорноморське регіональне сузір'я останніми роками значно змінилось та продовжуватиме поступово розвиватися. В цих умовах нова ініціатива ЄС з регіонального співробітництва буде корисним доповненням до його поточної широкомасштабної діяльності, що провадиться на двосторонній та галузевій основах.

¹¹ Чеська Республіка, Німеччина, Франція, Італія, Австрія, Польща та Словаччина

¹² Чорноморський форум - ініціатива Румунії.

¹³ Чорноморський банк торгівлі та розвитку (ЧБТР) розташований в Салоніках. Акціонерами є країни-засновники ОЧЕС.

Присутність Європейського Союзу в Чорноморському регіоні відчиняє вікно для свіжих перспектив і можливостей. Це потребує більш злагоджених, довгострокових зусиль, які допоможуть повністю скористатись цими можливостями, принести в регіон більшу стабільність та добробут.

Досягненню цієї мети сприятиме більше залучення ЄС до Чорноморського регіонального співробітництва.

ДОДАТОК 1

Нещодавня та сьогодення діяльність ЄС на регіональному рівні

Вже 1997 року у своєму Повідомленні¹⁴ Комісія підкреслила необхідність підтримки співробітництва у Чорноморському регіоні та запропонувала відповідні сфери для виконання програм Спільноти. Протягом наступного періоду ЄК брала участь у низці ініціатив та у програмах співпраці регіонального значення, зокрема:

1. БАКИНСЬКА ЗАКОНОДАВЧА ІНІЦІАТИВА

Ця ініціатива створює засади для підсилення співробітництва як в енергетичній, так і у транспортній галузі, та стимулює поступове наближення до принципів ЄС.

2. ПРОГРАМА INOGATE

Міждержавна програма транспортування нафти та газу до Європи (INOGATE) спрямована на підвищення надійності постачання енергоресурсів за допомогою багаторічних програм технічної допомоги. Програма проводиться за підтримки Секретаріату з енергетичної співпраці між ЄС та Чорноморсько-каспійським басейном і його країнами-сусідами, як було узгоджено на конференції на рівні міністрів 30 листопада 2006 року в Астані.

3. ЕНЕРГЕТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА

Комісія співпрацює з іншими учасниками над модернізацією енергетичної інфраструктури. Були виконані значні проекти, у тому числі будівництво нафтопроводів Баку-Супса та Баку-Тбілісі-Джейхан, а також газопроводу Баку-Тбілісі-Ерзерум. Крім того, зараз обговорюється низка проектів нової енергетичної інфраструктури. Одним з них є зміна напрямку використання трубопроводу Броди-Одеса та його продовження до міста Плоцьк у Польщі, а також будівництво нафтопроводів Констанца-Омішаль-Трієст, Бургас-Влоре та Бургас-Александрополіс. Комісія також виступає як каталізатор укладання угоди між Грецією та Туреччиною щодо завершення будівництва газопроводу, який з'єднає дві країни, з можливим його продовженням до Італії.

4. Програма ТРАСЕКА

Програма "Транспортний коридор Європа-Кавказ-Середня Азія" (Трасека) передбачає надання технічної допомоги, яка охопить автодорожний, залізничний, авіаційний та морський транспортний зв'язок від Середньої Азії до Європи. Спочатку це була програма Спільноти, але з 1999 року вона регулюється багатосторонньою угодою міжурядових структур.

5. ІНІЦІАТИВИ ГРУПИ ВИСОКОГО РІВНЯ

У 2004 році Європейська Комісія призначила Групу високого рівня з питань продовження основних транс'європейських транспортних осей до сусідніх країн та регіонів. У грудні 2005 року Група високого рівня висловила свої рекомендації. Велика кількість ініціатив, висунутих Групою високого рівня, стосуються Чорноморського регіону.

¹⁴ COM(97) 597 final. Повідомлення щодо регіонального співробітництва у Чорноморській зоні

6. ДОВКІЛЛЯ

Європейська Комісія активно співпрацює у Чорноморській комісії – виконавчому органі Конвенції про захист Чорного моря від забруднення, яку 1992 року підписали шість приморських країн. Крім того, Комісія очолює Цільову групу Дунай-Чорне море, засновану 2001 року країнами Дунайського та Чорноморського регіону для привернення уваги стратегічних інвесторів до інвестицій у водні ресурси Чорного моря та Дунаю.

7. УРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ

Комісія робить свій внесок у діяльність, спрямовану на урегулювання конфліктів, переважно за допомогою Місії ЄС з прикордонної допомоги Молдові та Україні.

8. НАЦІОНАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКІ ТА ОСВІТНІ МЕРЕЖІ

З'єднання національних науково-дослідницьких та освітніх мереж (NRENs) зі спільно-європейською дослідницькою магістральною мережею (GEANT) було досягнуто усіма країнами-членами Євросоюзу та країнами-кандидатами. Молдова та кавказькі країни мають дуже обмежений доступ до магістральної мережі, в той час як Україна зовсім не має доступу до мережі, що створює значні перешкоди у подальшому розвитку науково-дослідницької та освітньої галузей у цих регіонах.

9. НАУКА ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Зусилля, спрямовані на консолідацію потенціалу країн Чорноморського регіону та посилення зв'язків з науковою громадою ЄС були започатковані Програмою з міжнародного науково-технічного співробітництва (INCO) шостої Рамкової програми у галузі науки, технологій та розвитку (2002-2006 рр.). Ця програма була спрямована як на Болгарію, Румунію та Туреччину, так і на країни-партнери Європейської політики сусідства (ЄПС). Рамкова програма передбачає поширення та поглиблення співробітництва з останніми, особливо за допомогою Програми INTAS, спрямованої на співпрацю між ЄС і країнами Східної Європи та Середньої Азії. У вересні 2005 року міністри країн-членів Організації Чорноморського економічного співробітництва прийняли *План дій Організації Чорноморського економічного співробітництва щодо співпраці у науково-технічній галузі*. Цей план було розроблено за європейської допомоги на чотирирічний період. Він спрямований на поглиблення науково-технічного співробітництва між країнами Чорноморського регіону, а також між Організацією Чорноморського економічного співробітництва та ЄС. Для надання допомоги у запровадженні Плану дій Європейська Комісія бере участь в усіх зборах Робочої групи з науково-технічних питань.

Annex II - Black Sea Country Map

